ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 10ης Απριλίου 2003 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Τ-93/00 και Τ-46/01,

Alessandrini Srl, με έδρα το Τρεβίζο (Ιταλία),

Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc, με έδρα τη Μπρέσια (Ιταλία),

Arpigi Spa, με έδρα την Πάδοβα (Ιταλία),

Bestefruit Srl, με έδρα το Μιλάνο (Ιταλία),

Co-Frutta SpA, με έδρα την Πάδοβα,

Co-Frutta Soc. coop. arl, με έδρα την Πάδοβα,

Dal Bello Sife Srl, με έδρα την Πάδοβα,

Frigofrutta Srl, με έδρα το Παλέρμο (Ιταλία),

Garletti Snc, με έδρα το Μπέργκαμο (Ιταλία),

London Fruit Ltd, με έδρα το Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο),

εκπροσωπούμενες από τους W. Viscardini Donà και G. Donà, δικηγόρους, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσες,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους L. Visaggio και C. Van der Hauwaert, επικουρουμένους από τους A. Dal Ferro και G. Braun, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχουν ως αντικείμενο, στην υπόθεση Τ-93/00, την ακύρωση του υπ' αριθ. 02418 εγγράφου της Επιτροπής της 26ης Ιανουαρίου 2000 καθώς και την επιδίκαση αποζημιώσεως για τη ζημία που προκλήθηκε από την ανωτέρω πράξη και, στην υπόθεση Τ-46/01, την ακύρωση του υπ' αριθ. AGR 030905 εγγράφου της Επιτροπής της 8ης Δεκεμβρίου 2000 καθώς και την επιδίκαση αποζημιώσεως για τη ζημία που προκλήθηκε από την πράξη αυτή,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. García-Valdecasas, Πρόεδρο, P. Lindh και J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 24ης Οκτωβρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Κανονιστικό πλαίσιο

Κανονισμός (ΕΟΚ) 404/93

1 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου, της 13ης Φεβρουαρίου 1993, για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας (ΕΕ L 47, σ. 1), υποκατέστησε, υπό τον τίτλο IV, από 1ης Ιουλίου 1993, τα διάφορα εθνικά καθεστώτα με ένα ενιαίο καθεστώς συναλλαγών με τις τρίτες χώρες. Ο κανονισμός αυτός διακρίνει μεταξύ των «κοινοτικών μπανανών», που παράγονται εντός της Κοινότητας, και των «μπανανών από τρίτες χώρες», που προέρχονται από τρίτες χώρες πλην των αφρικανικών κρατών, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ), τις «παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ» και τις «μη παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ». Οι «παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ» και οι «μη παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ» αντιστοιχούσαν στις ποσότητες μπανανών που εξάγονταν από τις χώρες ΑΚΕ, και είτε δεν υπερέβαιναν είτε υπερέβαιναν τις ποσότητες που εξήγε παραδοσακά καθένα από τα κράτη αυτά, όπως οι ποσότητες αυτές καθορίζονταν στο παράρτημα του κανονισμού 404/93.

2 Κατά το άρθρο 17, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 404/93, για κάθε εισαγωγή μπανανών στην Κοινότητα απαιτείται η προσκόμιση πιστοποιητικού εισαγωγής. Το πιστοποιητικό αυτό εκδίδεται από τα κράτη μέλη μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, ανεξαρτήτως του τόπου εγκαταστάσεώς του στην Κοινότητα, υπό την επι-

φύλαξη των ειδικών διατάξεων που έχουν θεσπιστεί για την εφαρμογή των άρθρων 18 και 19.

3 Το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού 404/93, ως είχε πριν τροποποιηθεί, προέβλεπε ότι ανοίγεται κάθε έτος δασμολογική ποσόστωση δύο εκατομμυρίων τόνων (καθαρό βάρος) για τις εισαγωγές μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ. Στο πλαίσιο της δασμολογικής αυτής ποσοστώσεως, οι εισαγωγές μπανάνας από τρίτες χώρες υπέκειντο σε δασμό 100 ECU ανά τόνο, οι δε εισαγωγές μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ υπέκειντο σε μηδενικό δασμό. Το άρθρο 18, παράγραφος 2, του ιδίου κανονισμού, ως είχε πριν από την τροποποίησή του, προέβλεπε ότι οι εισαγωγές μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ και οι εισαγωγές μπανανών τρίτων χωρών, οι οποίες πραγματοποιούνται πέραν της ανωτέρω ποσοστώσεως, υπέκειντο σε δασμό ύψους 750 ECU και 850 ECU ανά τόνο αντιστοίχως.

4 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 404/93 προέβλεπε την κατανομή της δασμολογικής ποσοστώσεως ανοίγοντάς την μέχρι ύψους 66,5 % για τους επιχειρηματίες που είχαν διαθέσει στην αγορά μπανάνες από τρίτες χώρες και/ή μη παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ (κατηγορία Α), 30 % για τους επιχειρηματίες που είχαν διαθέσει στην αγορά κοινοτικές μπανάνες και/ή παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ (κατηγορία Β) και 3,5 % για την κατηγορία των εγκατεστημένων στην Κοινότητα επιχειρηματιών οι οποίοι είχαν αρχίσει να διαθέτουν στην αγορά μπανάνες πλην των κοινοτικών μπανανών και/ή των παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ από το 1992 (κατηγορία Γ).

5 Το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 404/93 ορίζει:

«Βάσει υπολογισμών διενεργούμενων χωριστώς για καθεμία των κατηγοριών επιχειρηματιών [Α και Β], κάθε επιχειρηματίας λαμβάνει πιστοποιητικά εισαγωγής σε συνάρτηση με τη μέση ποσότητα μπανάνας που επώλησε στα τρία τελευταία χρόνια για τα οποία υπάρχουν στατιστικά στοιχεία.»

Κανονισμός (ΕΟΚ) 1442/93

6 Στις 10 Ιουνίου 1993 η Επιτροπή εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1442/93 περί λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του καθεστώτος εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα (ΕΕ L 142, σ. 6, στο εξής: καθεστώς του 1993). Το καθεστώς αυτό ίσχυσε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1998.

7 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1442/93, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ήσαν υποχρεωμένες να καθορίζουν κατ' έτος για κάθε επιχειρηματία των κατηγοριών Α και Β που είναι εγγεγραμμένος στα μητρώα τους τον μέσο όρο των ποσοτήτων που έχει διατεθεί σε εμπορία κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων ετών από το έτος που προηγείται του έτους εκείνου για το οποίο έχει ανοίξει η ποσόστωση, υποδιαιρούμενο αναλόγως της φύσεως των δραστηριοτήτων που ασκεί ο επιχειρηματίας σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του ιδίου κανονισμού. Αυτός ο μέσος όρος ονομαζόταν «ποσότητα αναφοράς».

8 Το άρθρο 14, παράγραφος 2, του κανονισμού 1442/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2444/94 της Επιτροπής, της 10ης Οκτωβρίου 1994 (ΕΕ L 261, σ. 3), προβλέπει:

«Οι αιτήσεις χορηγήσεως πιστοποιητικών εισαγωγής κατατίθενται στις αρχές οιουδήποτε κράτους μέλους κατά τη διάρκεια των επτά πρώτων ημερών του τελευταίου μηνός του τριμήνου που προηγείται του τριμήνου για το οποίο έχουν εκδοθεί τα πιστοποιητικά.»

Κανονισμός (ΕΚ) 1637/98

9 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1637/98 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1998, για την τροποποίηση του κανονισμού 404/93 για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της

μπανάνας (ΕΕ L 210, σ. 28), επέφερε, με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 1999, σημαντικές τροποποιήσεις στην κοινή οργάνωση των αγορών μπανάνας. Ο κανονισμός αυτός αντικατέστησε μεταξύ άλλων τα άρθρα 16 έως 20 του τίτλου IV του κανονισμού 404/93 με νέες διατάξεις.

10 Το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού 404/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98, προέβλεπε ότι ανοίγεται ετησίως δασμολογική ποσόστωση 2,2 εκατομμυρίων τόνων (καθαρό βάρος) για τις εισαγωγές μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ. Στο πλαίσιο αυτής της δασμολογικής ποσοστώσεως, οι εισαγωγές μπανανών από τρίτα κράτη υπέκειντο σε δασμό 75 ECU ανά τόνο, οι δε εισαγωγές μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ πραγματοποιούνταν ατελώς.

11 Το άρθρο 18, παράγραφος 2, του ιδίου κανονισμού, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98, προέβλεπε ότι ανοίγεται ετησίως συμπληρωματική δασμολογική ποσόστωση 353 000 τόνων (καθαρό βάρος) για τις εισαγωγές μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ. Στο πλαίσιο της δασμολογικής αυτής ποσοστώσεως, οι εισαγωγές μπανανών από τρίτες χώρες υπέκειντο επίσης σε δασμό ύψους 75 ECU ανά τόνο, οι δε εισαγωγές μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ πραγματοποιούνταν ατελώς.

12 Δυνάμει του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98, η Επιτροπή θεσπίζει, σύμφωνα με το σύστημα της επιτροπής διαχειρίσεως που προβλέπει το άρθρο 27, τις τυχόν αναγκαίες ειδικές διατάξεις για τη διαχείριση των δασμολογικών ποσοστώσεων του άρθρου 18, οι οποίες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, «τις τυχόν αναγκαίες ειδικές διατάξεις, για τη διευκόλυνση της μετάβασης από το καθεστώς εισαγωγής που εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 1993 και μετά στο καθεστώς του τίτλου [...] IV [του κανονισμού 404/93]».

Κανονισμός (ΕΚ) 2362/98

13 Στις 28 Οκτωβρίου 1998 η Επιτροπή εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) 2362/98 για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού 404/93 σχετικά με το καθεστώς εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα (ΕΕ L 293, σ. 32). Δυνάμει του άρθρου 31 του κανονισμού 2362/98, ο κανονισμός 1442/93 καταργείται από 1ης Ιανουαρίου 1999. Οι νέες διατάξεις σχετικά με τη διαχείριση των πιστοποιητικών εισαγωγής στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοστώσεων περιλαμβάνονται στους τίτλους I, II και IV του κανονισμού 2362/98 (στο εξής: καθεστώς του 1999).

14 Πρέπει να επισημανθούν οι ακόλουθες διαφορές μεταξύ του καθεστώτος του 1993 και του καθεστώτος του 1999:

α) το καθεστώς του 1999 δεν διαφοροποιεί τους επιχειρηματίες ανάλογα με τις εργασίες που εκτελούν,

β) το καθεστώς του 1999 λαμβάνει υπόψη τις ποσότητες μπανάνας που εισάγονται,

γ) η διαχείριση των πιστοποιητικών εισαγωγής, κατ' εφαρμογήν του καθεστώτος του 1999, πραγματοποιείται χωρίς να μνημονεύονται τα κράτη (ΑΚΕ ή τρίτα κράτη) από τα οποία προέρχονται οι μπανάνες,

δ) το καθεστώς του 1999 αύξησε τις δασμολογικές ποσοστώσεις και το μερίδιο που αναλογεί στους νεοεμφανιζόμενους επιχειρηματίες.

15 Το άρθρο 2 του κανονισμού 2362/98 προβλέπει μεταξύ άλλων ότι οι δασμολογικές ποσοστώσεις και οι παραδοσιακές ποσότητες μπανάνας ΑΚΕ, οι οποίες ορίζονται αντιστοίχως στο άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, και στο άρθρο 16 του κανονισμού 404/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98, ανοίγονται έως:

— 92 % για τους παραδοσιακούς εμπορικούς φορείς που ορίζονται στο άρθρο 3,

— 8 % για τους νεοεμφανιζόμενους εμπορικούς φορείς που ορίζονται στο άρθρο 7.

16 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 2362/98 προβλέπει ότι κάθε παραδοσιακός εμπορικός φορέας, που είναι καταχωρημένος σε ένα κράτος μέλος, λαμβάνει, για κάθε έτος, για το σύνολο των προελεύσεων που αναφέρονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού αυτού, μια ενιαία ποσότητα αναφοράς που καθορίζεται σε συνάρτηση με τις ποσότητες μπανανών που εισήγαγε πράγματι κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 2362/98, για εισαγωγές του 1999 η περίοδος αναφοράς αποτελείται από τα έτη 1994, 1995 και 1996.

17 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2362/98 προβλέπει ότι «κάθε έτος, το αργότερο στις 30 Σεπτεμβρίου, στο τέλος των αναγκαίων ελέγχων και επαληθεύσεων, οι αρμόδιες αρχές καθορίζουν για κάθε παραδοσιακό εμπορικό φορέα προσωρινή εφάπαξ ποσότητα αναφοράς, σε συνάρτηση με το μέσο όρο των ποσοτήτων μπανάνας που εισήχθησαν πραγματικά από χώρες καταγωγής που αναφέρονται στο παράρτημα Ι κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3, 4 και 5 για κάθε παραδοσιακό εμπορικό φορέα». Η ποσότητα ανα-

φοράς καθορίζεται, σύμφωνα με έναν τριετή μέσον όρο, ακόμα και αν ο εμπορικός φορέας δεν πραγματοποίησε εισαγωγή κατά τη διάρκεια ενός μέρους της περιόδου αναφοράς. Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 2362/98, οι αρμόδιες αρχές ανακοινώνουν κάθε έτος στην Επιτροπή τον κατάλογο των παραδοσιακών εμπορικών φορέων που καταχωρήθηκαν στις εν λόγω αρμόδιες αρχές καθώς και το σύνολο των ποσοτήτων αναφοράς των εν λόγω φορέων.

18 Οι λεπτομέρειες για την έκδοση των πιστοποιητικών εισαγωγής διέπονται από τα άρθρα 14 έως 22 του κανονισμού 2362/98.

19 Το άρθρο 14, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι, «για τα τρία πρώτα τρίμηνα, μπορεί να καθοριστεί για την έκδοση των πιστοποιητικών εισαγωγής ενδεικτική ποσότητα εκφρασμένη σε ενιαίο ποσοστό των διαθέσιμων ποσοτήτων για καθεμία από τις προελεύσεις που αναφέρονται στο παράρτημα Ι».

20 Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 1, του ανωτέρω κανονισμού, «οι αιτήσεις έκδοσης πιστοποιητικού εισαγωγής υποβάλλονται, για κάθε τρίμηνο, στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο καταχωρούνται οι εμπορικοί φορείς, κατά τη διάρκεια των επτά πρώτων ημερών του μήνα που προηγούνται του τριμήνου, για το οποίο εκδόθηκαν τα πιστοποιητικά».

21 Το άρθρο 17 προβλέπει ότι, «αν για ένα τρίμηνο και για μία ή περισσότερες χώρες καταγωγής που αναφέρονται στο παράρτημα Ι, οι ποσότητες που αποτελούν αντικείμενο αιτήσεων έκδοσης πιστοποιητικού υπερβαίνουν αισθητά την ενδεικτική ποσότητα που καθορίζεται, ενδεχομένως, κατ' εφαρμογή του άρθρου 14, ή υπερβαίνουν τις διαθέσιμες ποσότητες, καθορίζεται ποσοστό μείωσης που εφαρμόζεται στις αιτήσεις».

22 Το άρθρο 18 του κανονισμού 2362/98 προβλέπει τα εξής:

«1. Όταν για μία ή περισσότερες συγκεκριμένες χώρες καταγωγής, καθορίζεται ποσοστό μείωσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 17, ο εμπορικός φορέας που υπέβαλε αίτηση έκδοσης πιστοποιητικού εισαγωγής για την ή τις εν λόγω χώρες καταγωγής μπορεί κυρίως:

α) να αρνηθεί τη χρησιμοποίηση του πιστοποιητικού με ανακοίνωση προς την αρμόδια αρχή που εκδίδει τα πιστοποιητικά, εντός προθεσμίας δέκα εργάσιμων ημερών από τη δημοσίευση του κανονισμού που καθορίζει το ποσοστό μείωσης σε παρόμοια περίπτωση η εγγύηση που αφορά το πιστοποιητικό αποδεσμεύεται αμέσως ή

β) εντός του συνολικού ορίου μιας ποσότητας ίσης ή χαμηλότερης της ποσότητας της αίτησης που δεν έχει κατακυρωθεί, να υποβληθούν μία ή περισσότερες άλλες νέες αιτήσεις έκδοσης πιστοποιητικού για τις χώρες καταγωγής για τις οποίες οι διαθέσιμες ποσότητες δημοσιεύονται από την Επιτροπή. Μια τέτοια αίτηση υποβάλλεται εντός της προθεσμίας που αναφέρεται στο στοιχείο α' και υπόκειται στην τήρηση όλων των όρων που ισχύουν για την υποβολή αίτησης εκδόσεως πιστοποιητικού.

2. Η Επιτροπή καθορίζει, χωρίς αναβολή, τις ποσότητες για τις οποίες μπορούν να εκδοθούν πιστοποιητικά για την ή τις εν λόγω χώρες καταγωγής.»

23 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, διευκρινίζει μεταξύ άλλων ότι «οι αρμόδιες αρχές εκδίδουν τα πιστοποιητικά εισαγωγής το αργότερο στις 23 του τελευταίου μήνα κάθε τριμήνου για το επόμενο τρίμηνο».

24 Το άρθρο 20, παράγραφος 1, προβλέπει:

«Οι μη χρησιμοποιηθείσες ποσότητες ενός πιστοποιητικού κατακυρώνονται εκ νέου, κατόπιν αιτήσεως, στον ίδιο εμπορικό φορέα, ανάλογα με το αν κάποιος είναι δικαιούχος ή εκδοχέας, για το επόμενο τρίμηνο, αλλά, ωστόσο, κατά τη διάρκεια του έτους έκδοσης του πρώτου πιστοποιητικού. Η εγγύηση καταπίπτει ανάλογα με τις ποσότητες που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί.»

25 Στον τίτλο V του κανονισμού 2362/98 περιλαμβάνονται ορισμένες μεταβατικές διατάξεις για το 1999. Κατά το άρθρο 28, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, οι επιχειρηματίες έπρεπε να υποβάλουν τις αιτήσεις καταχωρήσεως για το 1999 το αργότερο έως τις 13 Νοεμβρίου 1998. Οι αιτήσεις αυτές έπρεπε να συνοδεύονται, μεταξύ άλλων, για τους εμπορικούς παραδοσιακούς φορείς, από την ένδειξη του συνόλου των ποσοτήτων μπανάνας που είχαν πράγματι εισαχθεί κατά τη διάρκεια καθενός από τα έτη της περιόδου αναφοράς 1994-1996, από τη μνεία των αριθμών όλων των πιστοποιητικών και των αποσπασμάτων πιστοποιητικών που χρησιμοποιούνται για τις εισαγωγές αυτές, καθώς και από την αναφορά όλων των τελωνειακών εγγράφων.

26 Το παράρτημα I του κανονισμού 2362/98 ορίζει τον τρόπο κατανομής των δασμολογικών ποσοστώσεων που μνημονεύονται στο άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 404/93 καθώς και την παραδοσιακή ποσότητα ΑΚΕ (857 000 τόνοι).

27 Το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) 216/2001, της 29ης Ιανουαρίου 2001, για την τροποποίηση του κανονισμού 404/93 (ΕΕ L 31, σ. 2). Το άρθρο 1 του κανονισμού 216/2001 τροποποίησε τα άρθρα 16 έως 20 του κανονισμού 404/93.

28 Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του τίτλου IV του κανονισμού 404/93, όπως αυτός τροποποιήθηκε, ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) 896/2001 της Επιτροπής, της

7ης Μαΐου 2001, περί των λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού 404/93 του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα (ΕΕ L 126, σ. 6). Οι σχετικές διατάξεις που ρυθμίζουν τις λεπτομέρειες αυτές ισχύουν από 1ης Ιουλίου 2001 σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 32 του κανονισμού 896/2001.

Πραγματικά περιστατικά των διαφορών

29 Οι προσφεύγουσες εισάγουν μπανάνες από χώρες της Λατινικής Αμερικής. Κατόπιν της καταχωρήσεώς τους ως παραδοσιακών εμπορικών φορέων στις αρμόδιες εθνικές αρχές (της Ιταλίας και, όσον αφορά την London Fruit Ltd, του Ηνωμένου Βασιλείου), έλαβαν από τις αρχές αυτές ορισμένες προσωρινές ατομικές ποσότητες αναφοράς για το 1999. Ως εκ τούτου, είχαν τη δυνατότητα να λάβουν πιστοποιητικά εισαγωγής μπανανών από τρίτα κράτη για τα τρία πρώτα τρίμηνα του 1999.

30 Τα πραγματικά περιστατικά στην υπόθεση Τ-93/00 αφορούν το τέταρτο τρίμηνο του 1999. Για το τρίμηνο αυτό οι προσφεύγουσες υπέβαλαν στις αρμόδιες εθνικές αρχές αιτήσεις για τη χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγής για την υπολειπόμενη προσωρινή ατομική ποσότητά τους αναφοράς. Οι αιτήσεις τους έγιναν δεκτές εντός του ορίου των ποσοτήτων που ήσαν διαθέσιμες για την εισαγωγή μπανανών από τρίτα κράτη, δημοσιεύθηκαν στο παράρτημα του κανονισμού (ΕΚ) 1824/1999 της Επιτροπής, της 20ής Αυγούστου 1999, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) 1623/1999 περί καθορισμού των προς εισαγωγή ποσοτήτων μπανανών στην Κοινότητα για το τέταρτο τρίμηνο του 1999, στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοστώσεων και της ποσότητας παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ (ΕΕ L 221, σ. 6).

31 Καθ' ο μέρος οι αιτήσεις αυτές δεν έγιναν δεκτές, οι προσφεύγουσες είχαν ακόμη τη δυνατότητα να ζητήσουν πιστοποιητικά εισαγωγής για ποσότητα 308 978,252 τόνων παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, ποσότητα καθοριζόμενη από τον κανονισμό (ΕΚ) 1998/1999 της Επιτροπής, της 17ης Σεπτεμβρίου 1999, σχετικά με την έκδοση πιστοποιητικών εισαγωγής μπανάνας στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοστώσεων και των παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ για το τέταρτο τρίμηνο του 1999 και την

υποβολή νέων αιτήσεων (ΕΕ L 247, σ. 10). Ως εκ τούτου, οι προσφεύγουσες ζήτησαν τη χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγής μπανανών ΑΚΕ εντός των ορίων των υπολειπομένων ποσοτήτων τις οποίες μπορούσαν να έχουν στη διάθεσή τους σύμφωνα με το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού 2362/98. Τα πιστοποιητικά εισαγωγής για τις αντίστοιχες υπολειπόμενες ποσότητες της ποσότητάς τους αναφοράς κατανεμήθηκαν ως εξής:

Alessandrini Srl	KG	2 050
Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc	KG	1 859
Arpigi Spa	KG	757
Bestefruit Srl	KG	2 637
Co-Frutta SpA	KG	209 392
Co-Frutta Soc. coop. arl	KG	30 207
Dal Bello Sife Srl	KG	1 533
Frigofrutta Srl	KG	2 990
Garletti Snc	KG	4 419
London Fruit Ltd	KG	286 004

32 Στις 13 Οκτωβρίου 1999 οι αρμόδιες εθνικές αρχές χορήγησαν στις προσφεύγουσες πιστοποιητικά εισαγωγής μπανανών ΑΚΕ για το σύνολο της ποσότητας που είχε ζητηθεί με τον τρόπο αυτό.

33 Παρά τα επανειλημμένα διαβήματά τους, οι προσφεύγουσες δεν κατόρθωσαν να προμηθευτούν μπανάνες ΑΚΕ.

34 Ενόψει της καταστάσεως αυτής οι προσφεύγουσες, επικαλούμενες το άρθρο 232 ΕΚ, κάλεσαν την Επιτροπή στις 18 Νοεμβρίου 1999 να:

1) λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν τα πιστοποιητικά του τετάρτου τριμήνου που είχαν χορηγηθεί για τις εισαγωγές από κράτη ΑΚΕ προκειμένου να πραγματοποιήσουν εισαγωγές μπανανών από χώρες τις Λατινικής Αμερικής ή από τρίτες χώρες,

2) να ορίσει, σε κάθε περίπτωση, ότι οι εγγυήσεις για τα εν λόγω πιστοποιητικά αποδεσμεύονται, εφόσον δεν έχουν χρησιμοποιηθεί, δεδομένου ότι η παράλειψη χρησιμοποιήσεώς τους δεν μπορεί να καταλογιστεί στον δικαιούχο τους.

35 Δεδομένου ότι δεν έλαβαν απάντηση στο αίτημά τους αυτό, οι προσφεύγουσες επέστησαν με τηλεομοιοτυπία της 22ας Δεκεμβρίου 1999 την προσοχή της Επιτροπής στο γεγονός ότι τα εν λόγω πιστοποιητικά επρόκειτο να λήξουν στις 7 Ιανουαρίου 2000 και την κάλεσαν να λάβει θέση επί των αιτημάτων τους.

36 Με το υπ' αριθ. 02418 έγγραφο, της 26ης Ιανουαρίου 2000 (στο εξής: έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000), το οποίο απευθύνθηκε στον πληρεξούσιο των προσφευγουσών, η Επιτροπή απάντησε ως εξής:

«Με το από 22 Δεκεμβρίου 1999 έγγραφό σας αναφερθήκατε στις δυσχέρειες που συνήντησαν ορισμένοι επιχειρηματίες κατά τη χρησιμοποίηση των πιστοποιητικών εισαγωγής μπανανών τα οποία χορηγήθηκαν βάσει του τετάρτου τριμήνου του 1999, μεταξύ άλλων, για την εισαγωγή μπανανών από τις χώρες ΑΚΕ.

Πρώτον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα προβλήματα αυτά είναι ουσιαστικά εμπορικής φύσεως και, ως εκ τούτου, είναι συμφυή με τις δραστηριότητες των επιχειρηματιών. Πράγματι, το πρόβλημα που ανέκυψε αφορά την αναζήτηση εμπορικών εταίρων για την αγορά και τη μεταφορά ορισμένων προϊόντων και, ιδίως, εν προκειμένω, των μπανανών από τις χώρες ΑΚΕ. Μολονότι αυτό είναι λυπηρό, το γεγονός ότι οι πελάτες σας δεν ήσαν σε θέση να συνάψουν συμβάσεις για την προμήθεια μπανανών ΑΚΕ αποτελεί μέρος του εμπορικού κινδύνου τον οποίο αναλαμβάνουν κατά κανόνα οι επιχειρηματίες.

Τέλος, οφείλουμε να παρατηρήσουμε ότι οι δυσχέρειες αυτές αφορούν ορισμένους μόνον επιχειρηματίες, οι οποίοι δεν προσδιορίζονται ειδικότερα, και ότι υπάρχει ο κίνδυνος μια ενδεχόμενη παρέμβαση της Επιτροπής να ευνοήσει τους επιχειρηματίες αυτούς εις βάρος άλλων επιχειρηματιών οι οποίοι ανέλαβαν τους κινδύνους που συνδέονται με την εκτέλεση των συμβατικών τους υποχρεώσεων.»

37 Εξάλλου, οι αρμόδιες εθνικές αρχές διέταξαν την κατάπτωση των εγγυήσεων που είχαν συστήσει οι προσφεύγουσες, αφού θεώρησαν ότι οι λόγοι που επικαλέστηκαν οι προσφεύγουσες προκειμένου να τους επιστραφούν οι εγγυήσεις αυτές δεν αποτελούσαν περίπτωση ανωτέρας βίας, μόνη περίπτωση στην οποία είναι δυνατό να ζητηθεί η επιστροφή τους.

38 Τα πραγματικά περιστατικά στην υπόθεση Τ-46/01 αφορούν το τέταρτο τρίμηνο του 2000. Για το τρίμηνο αυτό το υπόλοιπο της ποσότητας της διαθέσιμης ατομικής ποσότητας αναφοράς για εκάστη των προσφευγουσών είχε καθοριστεί ως εξής:

Alessandrini Srl	KG	5 667
Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc	KG	5 140
Arpigi Spa	KG	15 792
Bestefruit Srl	KG	7 290
Co-Frutta SpA	KG	236 746
Co-Frutta Soc. coop. arl	KG	80 301
Dal Bello Sife Srl	KG	4 110
Frigofrutta Srl	KG	8 266
Garletti Snc	KG	7 329
London Fruit Ltd	KG	324 124

39 Δεδομένου ότι οι αιτήσεις για τη χορήγηση πιστοποιητικών για τις μπανάνες από τρίτες χώρες υπερέβησαν τις διαθέσιμες ποσότητες, ο κανονισμός (ΕΚ) 1971/2000

της Επιτροπής, της 18ης Σεπτεμβρίου 2000, σχετικά με την έκδοση πιστοποιητικών εισαγωγής μπανανών στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοστώσεων και των παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ για το τέταρτο τρίμηνο του 2000 και την υποβολή νέων αιτήσεων (ΕΕ L 235, σ. 10), καθόρισε την ποσότητα των μπανανών που ήσαν ακόμη διαθέσιμες προς εισαγωγή για το τέταρτο τρίμηνο του 2000. Δυνάμει του παραρτήματος του κανονισμού αυτού, υπήρχε ακόμη η δυνατότητα χορηγήσεως πιστοποιητικών εισαγωγής για παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ έως τους 329 787,675 τόνους.

40 Οι προσφεύγουσες δεν ζήτησαν τη χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγής γι' αυτές τις μπανάνες προελεύσεως ΑΚΕ.

41 Στις 10 Οκτωβρίου 2000 οι προσφεύγουσες, επικαλούμενες το άρθρο 232 ΕΚ, ζήτησαν από την Επιτροπή να λάβει ορισμένα μέτρα βάσει του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93 που να τους παρέχουν τη δυνατότητα να λάβουν για το τέταρτο τρίμηνο του 2000 πιστοποιητικά εισαγωγής μπανανών από τρίτες χώρες για το υπολειπόμενο τμήμα των ατομικών ποσοτήτων αναφοράς που τους είχαν κατανεμηθεί. Επικουρικώς, ζήτησαν από την Επιτροπή να τους αποζημιώσει για τα διαφυγόντα κέρδη λόγω της αδυναμίας εισαγωγής και διαθέσεως στην αγορά των μπανανών αυτών.

42 Με το υπ' αριθ. AGR 030905 έγγραφο, της 8ης Δεκεμβρίου 2000 (στο εξής: έγγραφο της 8ης Δεκεμβρίου 2000), το οποίο απηύθυνε στον πληρεξούσιο των προσφευγουσών, η Επιτροπή απέρριψε τα ανωτέρω αιτήματα με την ακόλουθη αιτιολογία:

«Με το από 10 Οκτωβρίου 2000 έγγραφό σας ενημερώσατε την Επιτροπή για τις δυσχέρειες που συνάντησαν ορισμένοι επιχειρηματίες προκειμένου να προμηθευτούν ποσότητες μπανανών ούτως ώστε να χρησιμοποιήσουν πλήρως κατά το τέταρτο τρίμηνο τις ποσότητες αναφοράς που τους είχαν γνωστοποιηθεί για το 2000 στο πλαίσιο του καθεστώτος των δασμολογικών ποσοστώσεων κατά την εισαγωγή.

Οι δυσχέρειες τις οποίες επικαλείστε είναι ουσιαστικά εμπορικής φύσεως. Μετά λύπης μας είμαστε υποχρεωμένοι να τονίσουμε ότι η κοινοτική ρύθμιση δεν παρέχει αρμοδιότητες στην Επιτροπή ως προς το σημείο αυτό. Εξάλλου, και εσείς αναγνωρίζετε την κατάσταση αυτή όταν δηλώνετε ότι οι επιχειρηματίες οι οποίοι δεν έχουν συνήθεις σχέσεις με τους παραγωγούς μπανανών ΑΚΕ συναντούν δυσκολίες προκειμένου να προμηθευτούν τα εν λόγω εμπορεύματα.

Εξάλλου, και εσείς δηλώνετε ότι οι επιχειρηματίες τους οποίους εκπροσωπείτε αδυνατούν να χρησιμοποιήσουν το σύνολο των ποσοτήτων αναφοράς που τους χορηγήθηκαν.

Οφείλουμε να διευκρινίσουμε ότι, από νομικής απόψεως, οι ποσότητες αναφοράς αποτελούν απλώς δυνατότητες παρεχόμενες στους επιχειρηματίες και καθοριζόμενες βάσει των προγενέστερων δραστηριοτήτων τους, κατ' εφαρμογήν των κοινοτικών κανονισμών, και ότι παρέχουν στους ενδιαφερομένους αποκλειστικά το δικαίωμα υποβολής αιτήσεων για τη λήψη πιστοποιητικών εισαγωγής προκειμένου να είναι σε θέση να εκτελέσουν τις εμπορικές πράξεις για τις οποίες συνήψαν συμβάσεις με τους προμηθευτές των χωρών παραγωγής.

Τέλος, πρέπει να προσθέσουμε ότι, βάσει των στοιχείων που διαβιβάσατε στην Επιτροπή, προκύπτει ότι οι δυσχέρειες τις οποίες επικαλείστε δεν έχουν "μεταβατικό χαρακτήρα", υπό την έννοια ότι οφείλονται στη μετάβαση από το προγενέστερο του 1999 καθεστώτος στο καθεστώς το οποίο άρχισε έκτοτε να εφαρμόζεται. Επομένως, η διάταξη του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού [...] 404/93 δεν παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να λάβει τα ειδικά μέτρα τα οποία ζητείτε.»

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

43 Οι προσφεύγουσες άσκησαν τις προσφυγές τους στις υποθέσεις Τ-93/00 και Τ-46/01 με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 19 Απριλίου 2000 και την 1η Μαρτίου 2001 αντιστοίχως.

44 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία στις δύο αυτές υποθέσεις.

45 Με διάταξη της 15ης Οκτωβρίου 2000 του προέδρου του πέμπτου τμήματος του Πρωτοδικείου, αφού ακούστηκαν οι διάδικοι, ενώθηκαν οι υποθέσεις Τ-93/00 και Τ-46/01 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως λόγω της συνάφειάς τους σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας.

46 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 24ης Οκτωβρίου 2002, οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου.

47 Στην υπόθεση Τ-93/00, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει το έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000,

— να τους επιδικάσει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστησαν από την ανωτέρω πράξη,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

48 Στην υπόθεση Τ-46/01, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει το έγγραφο της 8ης Δεκεμβρίου 2000,

— να τους επιδικάσει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστησαν από την ανωτέρω πράξη,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

49 Στις δύο αυτές υποθέσεις, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει τα ακυρωτικά αιτήματα ως απαράδεκτα ή, επικουρικώς, ως αβάσιμα,

— να απορρίψει τα αιτήματα αποζημιώσεως,

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Επί των ακυρωτικών αιτημάτων

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

50 Όσον αφορά την υπόθεση Τ-93/00, η Επιτροπή φρονεί ότι το έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000 δεν παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι των προσφευγουσών και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή ακυρώσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 22ας Απριλίου 1997, C-395/95 P, Geotronics κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-2271, και του Πρωτοδικείου της 16ης Ιουλίου 1998, Τ-81/97, Regione Toscana κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2889, σκέψη 21).

51 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000 δεν μεταβάλλει κατά τρόπο σαφή τη νομική θέση των προσφευγουσών. Κατά την άποψή της, το έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000 διευκρινίζει απλώς ότι οι δυσχέρειες τις οποίες συνάντησαν οι προσφεύγουσες εμπίπτουν στην έννοια του επιχειρηματικού κινδύνου στον οποίο εκτίθενται όλοι οι επιχειρηματίες. Η Επιτροπή τονίζει ότι, στην περίπτωση κατά την οποία το έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000 ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι συνιστά έμμεση απόρριψη των αιτήσεων των προσφευγουσών, έχει κριθεί ότι μια απορριπτική απόφαση υπόκειται σε προσφυγή ακυρώσεως οσάκις η πράξη την οποία αρνείται να εκδώσει το κοινοτικό όργανο θα μπορούσε να προσβληθεί βάσει του άρθρου 230 ΕΚ (βλ., π.χ., την απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 1996, Τ-330/94, Salt Union κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1475, σκέψη 32).

52 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ουδεμία πράξη της θα ήταν δυνατό να προσβληθεί από τις προσφεύγουσες. Υποστηρίζει ότι, αν είχε εκδώσει μια κανονιστικού χαρακτήρα διάταξη παρέχουσα σε όλους τους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουν νέες εισαγωγές από τρίτες χώρες, η κανονιστική αυτή πράξη θα αφορούσε τις προσφεύγουσες λόγω της αντικειμενικής ιδιότητάς τους ως εισαγωγέων χωρίς

ωστόσο να τις νομμοποιεί ενεργητικώς προς άσκηση προσφυγής περί ακυρώσεως της πράξεως αυτής (βλ., π.χ., αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 9ης Απριλίου 1997, Τ-47/95, Terres rouges κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-481, σκέψεις 44 επ., και της 8ης Ιουλίου 1999, Τ-168/95, Eridania κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1999, σ. II-2245, σκέψεις 39, 43, 46 και 51, καθώς και διατάξεις του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 1999, Τ-194/95, Area Cova κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1999, σ. II-2271, σκέψεις 36 επ., και της 15ης Σεπτεμβρίου 1999, Τ-11/99, Van Parys κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-2653, σκέψεις 44, 45, 50 και 51).

53 Όσον αφορά την αίτηση για αποδέσμευση των εγγυήσεων που είχαν συσταθεί, η Επιτροπή φρονεί ότι τα κράτη μέλη είναι τα μόνα αρμόδια προκειμένου να καθορίζουν αν υπάρχει περίπτωση ανωτέρας βίας, ο δε εθνικός δικαστής ο οποίος έχει ενδεχομένως επιληφθεί της υποθέσεως έχει πάντα τη δυνατότητα να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

54 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι το έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000 παρήγαγε δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, η πράξη αυτή απέρριψε το αίτημά τους όπως η Επιτροπή λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να τους παρασχεθεί η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τα πιστοποιητικά του τετάρτου τριμήνου του 1999 τα οποία είχαν χορηγηθεί για τις εισαγωγές από χώρες ΑΚΕ ούτως ώστε να προβούν σε εισαγωγές μπανανών από χώρες της Λατινικής Αμερικής ή από άλλες τρίτες χώρες. Η άρνηση αυτή στέρησε από τις προσφεύγουσες τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τα πιστοποιητικά τους εισαγωγών. Το γεγονός ότι και άλλοι επιχειρηματίες περιήλθαν στην ίδια κατάσταση δεν αποκλείει το ενδεχόμενο οι προσφεύγουσες να επηρεάστηκαν άμεσα και ατομικά από την άρνηση της Επιτροπής (απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουνίου 2000, Τ-79/96, Τ-260/97 και Τ-117/98, Camar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. II-2193, σκέψεις 94 έως 97).

55 Οι προσφεύγουσες διευκρινίζουν ότι ερώτησαν την Επιτροπή προκειμένου να τους παρασχεθεί η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τα πιστοποιητικά εισαγωγών για τις μπανάνες ΑΚΕ κατά τη διάρκεια του τετάρτου τριμήνου του 1999 προκειμένου να προβούν σε εισαγωγές μπανανών από τρίτες χώρες. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες διευκρίνισαν ότι με τον τρόπο αυτό επιδίωκαν να λάβουν πιστοποιητικά εισαγωγών για μπανάνες τρίτων χωρών μέχρι της ποσότητάς τους αναφοράς ή να επιτύχουν την αποδέσμευση των εγγυήσεων που είχαν συστήσει αφήνοντας ταυτόχρονα στην Επιτροπή την επιλογή των μέσων που θα έπρεπε να μετέλθει η Επιτροπή βάσει του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93 προκειμένου να επιτύχει το αποτέλεσμα αυτό.

56 Στην υπόθεση Τ-46/01, η Επιτροπή φρονεί επίσης ότι το ακυρωτικό αίτημα είναι απαράδεκτο, δεδομένου ότι το έγγραφο της 8ης Δεκεμβρίου 2000 δεν παράγει έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να μεταβάλουν τη νομική κατάσταση των προσφευγουσών για τους ίδιους ακριβώς λόγους με αυτούς που προεκτέθηκαν στην υπόθεση Τ-93/00.

57 Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι το ακυρωτικό τους αίτημα προβάλλεται παραδεκτώς για τους ίδιους ακριβώς λόγους με αυτούς που ανέπτυξαν σχετικά με το παραδεκτό της προσφυγής ακυρώσεως στην υπόθεση Τ-93/00.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

58 Προκειμένου να εκτιμηθεί το παραδεκτό των προσφυγών ακυρώσεως, πρέπει κατ' αρχάς να εξεταστεί αν τα έγγραφα της 26ης Ιανουαρίου 2000 και της 8ης Δεκεμβρίου 2000 θίγουν τις προσφεύγουσες και, ακολούθως, αν αυτές νομιμοποιούνται ενεργητικώς να προσβάλουν τις πράξεις αυτές.

59 Κατά πάγια νομολογία, συνιστά πράξη ή απόφαση που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, κάθε μέτρο του οποίου τα έννομα αποτελέσματα είναι δεσμευτικά και ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική του θέση (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639, σκέψη 9).

60 Αντιθέτως, δεν συνιστά απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, κάθε έγγραφο το οποίο αποστέλλεται από κοινοτικό όργανο σε απάντηση αιτήματος το οποίο διατύπωσε ο αποδέκτης του εγγράφου ούτως ώστε να παρέχεται έτσι η δυνατότητα στον αποδέκτη του εγγράφου να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως

(διάταξη του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1993, C-25/92, Miethke κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1993, σ. I-473, σκέψη 10· βλ. επίσης τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 28ης Οκτωβρίου 1993, Τ-83/92, Zunis Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-1169, σκέψη 30, και της 22ας Μαΐου 1996, Τ-277/94, AITEC κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-351, σκέψη 50).

61 Ειδικότερα, δεν αποτελεί βλαπτική πράξη μια πράξη με την οποία η Επιτροπή περιορίζεται στην ερμηνεία ενός κανονιστικού κειμένου. Η γραπτή έκφραση γνώμης εκ μέρους κοινοτικού οργάνου δεν συνιστά απόφαση που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, εφόσον δεν μπορεί να παράγει έννομα αποτελέσματα και δεν σκοπεί να παράγει τέτοιου είδους αποτελέσματα (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 27ης Μαρτίου 1980, 133/79, Sucrimex και Westzucker κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 659, και της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 114/86, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 5289, και διάταξη του Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 1989, 151/88, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 1255). Πράγματι, υπό τις συνθήκες αυτές, η προτεινόμενη από την Επιτροπή ερμηνεία του κανονισμού δεν δύναται να παραγάγει έννομα αποτελέσματα, αλλά η εφαρμογή της σε μια συγκεκριμένη περίπτωση (προπαρατεθείσα απόφαση Regione Toscana κατά Επιτροπής, σκέψη 23).

62 Όσον αφορά την υπόθεση Τ-93/00, οι προσφεύγουσες υποστήριξαν, με την από 18 Νοεμβρίου 1999 αίτησή τους, ότι, λόγω της αδυναμίας τους να προμηθευτούν μπανάνες από χώρες ΑΚΕ κατά το τέταρτο τρίμηνο του 1999, κινδύνευαν να απολέσουν οριστικά τα δικαιώματά τους από τα πιστοποιητικά τους εισαγωγής για το διάστημα αυτό και να στερηθούν του δικαιώματος εισαγωγής των αντίστοιχων ατομικών ποσοτήτων αναφοράς. Επικαλούμενες το άρθρο 232 ΕΚ, οι προσφεύγουσες κάλεσαν την Επιτροπή να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να τους παρασχεθεί η δυνατότητα, αφενός, να χρησιμοποιήσουν τα πιστοποιητικά τους εισαγωγής προκειμένου να μπορέσουν να εισαγάγουν μπανάνες από τρίτες χώρες διαρκούντος του τετάρτου τριμήνου του 1999 και, αφετέρου, να αποδεσμεύσουν τις εγγυήσεις που αφορούσαν τα πιστοποιητικά εισαγωγής για το τρίμηνο αυτό.

63 Επομένως, η αίτηση της 18ης Νοεμβρίου 1999 πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι με αυτήν οι προσφεύγουσες ζητούσαν κυρίως όπως η Επιτροπή λάβει ορισμένα μέτρα έναντι των προσφευγουσών βάσει του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93.

64 Το έγγραφο της Επιτροπής της 26ης Ιανουαρίου 2000 απορρίπτει το αίτημα σχετικά με τα πιστοποιητικά εισαγωγής λόγω του ότι οι δυσχέρειες που συνάντησαν οι προσφεύγουσες προκειμένου να προμηθευτούν τα οικεία εμπορεύματα είναι ουσιαστικά εμπορικής φύσεως και αφορούν ορισμένους μόνον επιχειρηματίες, ενδεχόμενη δε παρέμβαση της Επιτροπής θα ήταν ενδεχόμενο να ευνοήσει ορισμένους επιχειρηματίες εις βάρος άλλων.

65 Με την ως άνω απάντησή της, η Επιτροπή αρνήθηκε να κάνει χρήση της εξουσίας λήψεων μέτρων που της παρέχει το άρθρο 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93. Με το έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000 διευκρινίζεται οριστικά η θέση της Επιτροπής σε σχέση με τη λήψη των μέτρων αυτών. Το έγγραφο αυτό παράγει επομένως δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να επηρεάσουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική κατάστασή τους. Επομένως, πρόκειται για βλαπτική πράξη, υποκείμενη σε προσφυγή ακυρώσεως. Αντιθέτως, το έγγραφο αυτό της 26ης Ιανουαρίου 2000 δεν θίγει το ζήτημα των εγγυήσεων. Ως εκ τούτου, το ακυρωτικό αίτημα που αφορά το ανωτέρω ζήτημα έχει καταστεί άνευ αντικειμένου.

66 Δεδομένου ότι το έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000 αφορούσε άμεσα και ατομικά τις προσφεύγουσες, του οποίου είναι αποδέκτριες, οι προσφεύγουσες νομιμοποιούνται ενεργητικώς. Επομένως, η προσφυγή ακυρώσεως στην υπόθεση Τ-93/00 είναι παραδεκτή.

67 Όσον αφορά την υπόθεση Τ-46/01, πρέπει να τονιστεί ότι, με το από 10 Οκτωβρίου 2000 έγγραφό τους, οι προσφεύγουσες κάλεσαν, βάσει του άρθρου 232 ΕΚ, την Επιτροπή να τους χορηγήσει πιστοποιητικά εισαγωγής για μπανάνες από τρίτες χώρες και να τις αποζημίωσει βάσει, «ενδεχομένως», του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93 για τη ζημία που υπέστησαν.

68 Με το από 8 Δεκεμβρίου 2000 έγγραφό της η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αυτή. Η Επιτροπή δήλωσε, πρώτον, ότι δεν ήταν αρμόδια να επιλύει προβλήματα εμπορικής φύσεως, δεύτερον, ότι οι ατομικές ποσότητες αναφοράς παρέχουν απλώς στους επιχειρηματίες το δικαίωμα να ζητήσουν τη χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγής,

τρίτον, ότι οι προβαλλόμενες από τις προσφεύγουσες δυσχέρειες δεν συνδέονται με τη μετάβαση από το καθεστώς του 1993 στο καθεστώς του 1999 και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν μπορεί να εφαρμόσει το άρθρο 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93.

69 Το έγγραφο της 8ης Δεκεμβρίου 2000 πρέπει να ερμηνευτεί ως άρνηση της Επιτροπής να κάνει χρήση της εξουσίας της να λαμβάνει μέτρα βάσει του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93. Με το έγγραφο αυτό διευκρινίζεται οριστικώς η θέση της Επιτροπής ως προς τη λήψη των μέτρων αυτών. Επομένως, το έγγραφο αυτό παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να επηρεάσουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική κατάστασή τους. Επομένως, η απόφαση αυτή συνιστά βλαπτική πράξη, υποκείμενη σε προσφυγή ακυρώσεως.

70 Δεδομένου ότι το έγγραφο της 8ης Δεκεμβρίου 2000 αφορά άμεσα και ατομικά τις προσφεύγουσες, του οποίου είναι οι αποδέκτριες, οι προσφεύγουσες νομιμοποιούνται ενεργητικώς στην άσκηση προσφυγής. Επομένως, η προσφυγή ακυρώσεως στην υπόθεση Τ-46/01 είναι επίσης παραδεκτή.

Επί της ουσίας

71 Στις υποθέσεις Τ-93/00 και Τ-46/01, οι προσφεύγουσες ζητούν την ακύρωση του εγγράφου της 26ης Ιανουαρίου 2000 και του εγγράφου της 8ης Δεκεμβρίου 2000 αντιστοίχως προβάλλοντας, κατ' ένσταση, τρεις λόγους ακυρώσεως που αφορούν την έλλειψη νομιμότητας του κανονισμού 2362/98. Αυτοί οι λόγοι ακυρώσεως στηρίζονται, αντιστοίχως, σε παράβαση του κανονισμού 404/93, στην προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας και στην παραβίαση της αρχής της οικονομικής ελευθερίας καθώς και της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

72 Επιπλέον, στο πλαίσιο των υποθέσεων αυτών, οι προσφεύγουσες προέβαλαν ένα λόγο ακυρώσεως στηριζόμενο στην παράβαση του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93.

Επί του παραδεκτού των λόγων ακυρώσεως που αφορούν την έλλειψη νομιμότητας

— Επιχειρήματα των διαδίκων

73 Η Επιτροπή αμφισβητεί το παραδεκτό των λόγων ακυρώσεως που αφορούν την έλλειψη νομιμότητας του κανονισμού 2362/93. Υπενθυμίζει ότι η δυνατότητα προβολής ενστάσεως σχετικά με την έλλειψη νομιμότητας παρέχεται μόνον αν η προσβαλλόμενη ατομική απόφαση στηρίζεται στους κανόνες για τους οποίους προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι είναι παράνομη (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966, 32/65, Ιταλία κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 429, και του Πρωτοδικείου της 12ης Μαΐου 1999, Τ-164/96 έως Τ-167/96, Τ-122/97 και Τ-130/97, Moccia Irme κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-1477, σκέψη 56).

74 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τα έγγραφα της 26ης Ιανουαρίου 2000 και της 8ης Δεκεμβρίου 2000 δεν στηρίζονται στις διατάξεις του κανονισμού 2362/98 τη νομιμότητα των οποίων αμφισβητούν οι προσφεύγουσες ούτε στις διατάξεις του κανονισμού 1637/98 την παράβαση των οποίων προβάλλουν οι προσφεύγουσες. Η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι με τα ανωτέρω έγγραφα τόνισε απλώς ότι τα προβλήματα στην προμήθεια μπανανών ΑΚΕ τα οποία επικαλέστηκαν οι προσφεύγουσες έχουν εμπορικό χαρακτήρα και είναι άσχετα με τους κανονισμούς 1637/98 και 2362/98. Επομένως, ο καθορισμός της περιόδου αναφοράς και η ενοποίηση των δασμολογικών ποσοστώσεων ουδεμία επίπτωση είχε επί των δυσκολιών στην προμήθεια μπανανών τις οποίες αντιμετώπισαν οι προσφεύγουσες. Οποιοσδήποτε εισαγωγέας μπανανών από τρίτες χώρες θα μπορούσε να αντιμετωπίσει παρεμφερείς δυσκολίες, έστω και υπό το κράτος της προϊσχύσασας ρυθμίσεως.

75 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι είναι προφανές ότι τα έγγραφα της 26ης Ιανουαρίου 2000 και της 8ης Δεκεμβρίου 2000 συνιστούν εφαρμογή του κανονισμού 2362/98. Με την αίτησή τους προς την Επιτροπή οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι αμφισβήτησαν ρητώς τη νομιμότητα του κανονισμού 2362/98, καθ' ο μέτρο προέβλεψε την ενοποίηση των δασμολογικών ποσοστώσεων για τρίτες χώρες και για τις χώρες ΑΚΕ. Με τα έγγραφα της 26ης Ιανουαρίου 2000 και της 8ης Δεκεμβρίου 2000, η Επιτροπή προέβη σε αυστηρή εφαρμογή του κανονισμού 2362/98 εκτιμώντας ότι οι δυσκολίες που αντιμετώπιζαν οι προσφεύγουσες ήσαν αποκλειστικά εμπορικής φύσεως.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

76 Το άρθρο 241 ΕΚ αποτελεί την έκφραση μιας γενικής αρχής με την οποία διασφαλίζεται σε κάθε διάδικο το δικαίωμα να αμφισβητεί, προκειμένου να επιτύχει την ακύρωση αποφάσεως που τον αφορά άμεσα και ατομικά, το κύρος προγενέστερων πράξεων κοινοτικών οργάνων οι οποίες, έστω και αν δεν έχουν τη μορφή κανονισμού, αποτελούν τη νομική βάση της προσβαλλομένης αποφάσεως, εφόσον ο διάδικος αυτός δεν είχε το δικαίωμα να ασκήσει, βάσει του άρθρου 230 ΕΚ, ευθεία προσφυγή κατά των πράξεων αυτών, των οποίων υφίσταται ως εκ τούτου τις συνέπειες χωρίς να του έχει παρασχεθεί η δυνατότητα να ζητήσει την ακύρωσή τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 1979, 92/78, Simmenthal κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/Ι, σ. 407, σκέψη 39).

77 Δεδομένου ότι το άρθρο 241 ΕΚ δεν έχει ως σκοπό να παρέχει στους διαδίκους τη δυνατότητα να αμφισβητούν το κύρος οποιασδήποτε γενικής ισχύος πράξεως προς ευδοκίμηση της όποιας τυχόν προσφυγής, πρέπει η πράξη γενικής ισχύος της οποίας προβάλλεται η έλλειψη νομιμότητας να έχει άμεση ή έμμεση εφαρμογή στην υπόθεση που αποτελεί το αντικείμενο της προσφυγής και πρέπει να υφίσταται άμεσος νομικός δεσμός μεταξύ της προσβαλλομένης ατομικής αποφάσεως και της εν λόγω γενικής πράξεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1965, 21/64, Macchiorlati Dalmas e Figli κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 51, και Ιταλία κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, όπ.π., σ. 429· απόφαση του Πρωτοδικείου της 26ης Οκτωβρίου 1993, Τ-6/92 και Τ-52/92, Reinarz κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. ΙΙ-1047, σκέψη 57).

78 Εν προκειμένω, σκοπός των λόγων ακυρώσεως που προτάθηκαν με την ένσταση ελλείψεως νομιμότητας είναι κατ' ουσίαν να διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή με την έκδοση του κανονισμού 2362/98 υπερέβη τα όρια των εξουσιών που της παρέσχε το Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού 404/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98, προκειμένου να ορίσει τις λεπτομέρειες εφαρμογής του τελευταίου αυτού κανονισμού. Ακριβέστερα, οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τη νομιμότητα των επιλογών στις οποίες προέβη η Επιτροπή στο πλαίσιο του κανονισμού 2362/98 όσον αφορά τον καθορισμό της περιόδου αναφοράς και τη μέθοδο διαχειρίσεως των δασμολογικών ποσοστώσεων.

79 Ωστόσο, τα έγγραφα της 26ης Ιανουαρίου 2000 και της 8ης Δεκεμβρίου 2000 δεν ερείδονται, από νομικής απόψεως, στις διατάξεις του κανονισμού 2362/98, των οποίων αμφισβητείται η νομιμότητα, αλλά, όπως έχει ήδη κριθεί, τα έγγραφα αυτά πρέπει να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι συνιστούν άρνηση χρήσεως των εξουσιών που παρέχει στην Επιτροπή το άρθρο 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93. Στην υπόθεση Τ-93/00, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι οι δυσκολίες στην προμήθεια μπανανών από χώρες ΑΚΕ τις οποίες αντιμετώπισαν κατά το τέταρτο τρίμηνο του 1999 απορρέουν από την έκδοση του κανονισμού 2362/98 δεν αναιρεί το ανωτέρω συμπέρασμα. Πράγματι, και στην περίπτωση κατά την οποία το γεγονός αυτό θα μπορούσε ενδεχομένως να δημιουργήσει το στοιχείο της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της ζημίας την οποία προβάλλουν οι προσφεύγουσες και του κανονισμού 2362/98 στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως, δεν συνάγεται εξ αυτού η ύπαρξη άμεσου νομικού δεσμού μεταξύ του εν λόγω κανονισμού και του εγγράφου της 26ης Ιανουαρίου 2000, μιας αποφάσεως η οποία στηρίζεται στο άρθρο 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93.

80 Εξάλλου, όπως είχε την ευκαιρία να τονίσει η Επιτροπή, το έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000 στηρίζεται, στην πραγματικότητα, κυρίως στο γεγονός ότι η ζημία την οποία επικαλούνται οι προσφεύγουσες έχει ως άμεση αιτία τη δυσκολία τους να προμηθευτούν μπανάνες από χώρες ΑΚΕ κατά το τέταρτο τρίμηνο του 1999. Ομοίως, όσον αφορά την υπόθεση Τ-46/01, το έγγραφο της 8ης Δεκεμβρίου 2000 στηρίζεται σε παρεμφερείς εκτιμήσεις, δεδομένου ότι η Επιτροπή έκρινε ότι οι προσφεύγουσες αντιμετώπιζαν δυσχέρειες εμπορικής φύσεως.

81 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν την ύπαρξη άμεσου νομικού δεσμού μεταξύ, αφενός, των εγγράφων της 26ης Ιανουαρίου 2000 και της

8ης Δεκεμβρίου 2000 και, αφετέρου, των διατάξεων του κανονισμού 2362/98, την έλλειψη νομιμότητας του οποίου προβάλλουν οι προσφεύγουσες, οι ενστάσεις ελλείψεως νομιμότητας στις υποθέσεις Τ-93/00 και Τ-46/01 πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτες.

Επί του λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93

— Επιχειρήματα των διαδίκων

82 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, δυνάμει του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93, η Επιτροπή είχε την υποχρέωση να λάβει γνώση της πρακτικής αδυναμίας τους να προμηθευτούν μπανάνες από τις χώρες ΑΚΕ και να τους παράσχει τη δυνατότητα να εισαγάγουν μπανάνες από τρίτα κράτη μέχρι του ύψους των ατομικών ποσοτήτων τους αναφοράς.

83 Όσον αφορά την υπόθεση Τ-93/00, η Επιτροπή φρονεί ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως είναι απαράδεκτος δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες, αφενός, δεν ζήτησαν ρητώς την εφαρμογή του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93 και, αφετέρου, δεν προσκόμισαν αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι η έναρξη ισχύος του κανονισμού 2362/98 είχε δυσμενείς επιπτώσεις για τις προσφεύγουσες.

84 Επί της ουσίας, η Επιτροπή, στις δύο υποθέσεις, υποστηρίζει κατ' ουσίαν ότι, βάσει των στοιχείων που διέθετε και ελλείψει διεξοδικότερων πληροφοριών από τις προσφεύγουσες, ουδόλως ήταν υποχρεωμένη να λάβει ειδικά μέτρα βάσει του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

85 Πρώτον, πρέπει να απορριφθούν οι ενστάσεις της Επιτροπής ως προς το παραδεκτό του λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93 στην υπόθεση T-93/00. Πράγματι, όπως έχει ήδη κριθεί, το έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2000 πρέπει, υπό το φως της αιτήσεως των προσφευγουσών της 18ης Νοεμβρίου 1999, να ερμηνευτεί ως άρνηση της Επιτροπής να κάνει χρήση των εξουσιών που της παρέχει το άρθρο 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93.

86 Δεύτερον, πρέπει να υπομνηστεί ότι το άρθρο 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93 παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να λάβει τα «αναγκαία ειδικά μέτρα» προκειμένου να διευκολύνει τη μετάβαση από το καθεστώς του 1993 στο καθεστώς του 1999. Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της ανάγκης σχετικά με τη λήψη μεταβατικών μέτρων βάσει της διατάξεως αυτής, η Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως την οποία ασκεί σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 27 του κανονισμού 404/93. Ως εκ τούτου, μολονότι εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να ελέγχει τη νομιμότητα μιας πράξεως ή μιας παραλείψεως της Επιτροπής βάσει της διατάξεως αυτής, η έκταση του ελέγχου αυτού περιορίζεται μεταξύ άλλων στον έλεγχο για τη διαπίστωση τυχόν πρόδηλου σφάλματος εκτιμήσεως (βλ., όσον αφορά τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93 οι οποίες συνδέονται με τη μετάβαση από τα εθνικά καθεστώτα στην κοινή οργάνωση της αγοράς μπανανάς, την απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1996, C-68/95, T. Port, Συλλογή 1996, σ. I-6065, σκέψεις 38 και 39).

87 Στην υπόθεση T-93/00, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως αρνούμενη με το από 26 Ιανουαρίου 2000 έγγραφό της να λάβει τα αναγκαία ειδικά μέτρα βάσει του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι δυσχέρειες που συνάντησαν οι προσφεύγουσες λόγω της μεταβάσεως από το καθεστώς του 1993 στο καθεστώς του 1999.

88 Συναφώς, πρέπει κατ' αρχάς να τονιστεί ότι ο κανονισμός 2362/98 με τον οποίο η Επιτροπή διευκρίνισε τις λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος του 1999, περιέχουν τον τίτλο V ο οποίος αφορά ειδικά τις μεταβατικές διατάξεις. Στα άρθρα 28 έως 30 του εν λόγω κανονισμού υπάρχουν διάφοροι κανόνες εφαρμοστέοι κατά το 1999 προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβαση από το καθεστώς του 1993 στο καθεστώς του 1999. Λόγω του στοιχείου αυτού η παρούσα υπόθεση διακρίνεται από τις υποθέσεις που αφορούν τη μετάβαση από τα εθνικά καθεστώτα στην κοινή οργάνωση της αγοράς μπανάνας την οποία προβλέπει ο κανονισμός 404/93 ο οποίος δεν περιέχει διεξοδικούς μεταβατικούς κανόνες (προπαρατεθείσα απόφαση T. Port, καθώς και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Elmer επί της υποθέσεως αυτής, Συλλογή 1996, σ. I-6068, σημείο 26). Παρά τις διατάξεις του τίτλου V του κανονισμού 2362/98, οι μεταβατικές δυσκολίες που ενδέχεται να ανακύψουν στο πλαίσιο της ριζικής αναμορφώσεως της κοινής οργανώσεως της αγοράς στον τομέα της μπανάνας μπορούν κατ' αρχήν να ρυθμιστούν κατ' εφαρμογήν του συστήματος που προβλέπει για τις περιπτώσεις υπερβολικής χαλεπότητας το άρθρο 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93 (απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2001, Τ-18/99, Cordis κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-913, σκέψη 78).

89 Εξάλλου, ο σκοπός του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93 προϋποθέτει ότι οι δυσκολίες τις οποίες επικαλούνται οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες συνδέονται άμεσα με τη μετάβαση από το καθεστώς του 1993 στο καθεστώς του 1999 και δεν οφείλονται στο γεγονός ότι οι επιχειρηματίες αυτοί δεν επέδειξαν τη δέουσα επιμέλεια.

90 Εν προκειμένω, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι δυσκολίες οι οποίες ανάγκασαν στις 18 Νοεμβρίου 1999 τις προσφεύγουσες να ζητήσουν από την Επιτροπή να λάβει ορισμένα μέτρα δεν οφείλονται άμεσα στη μετάβαση από το καθεστώς του 1993 στο καθεστώς του 1999, αλλά απορρέουν από την αδυναμία των προσφευγουσών να προμηθευτούν μπανάνες από κράτη ΑΚΕ κατά το τέταρτο τρίμηνο του 1999. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι οι προσφεύγουσες, παρά τα διαβήματα στα οποία προέβησαν ορισμένες εξ αυτών, δεν ήταν σε θέση να ανεύρουν εμπορικούς εταίρους πρόθυμους να τους προμηθεύσουν με μπανάνες ΑΚΕ.

91 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως κρίνοντας με το από 26 Ιανουαρίου 2000 έγγραφό της ότι η κατάσταση αυτή «αφορά την αναζήτηση εμπορικών εταίρων για την αγορά και τη μεταφορά ορισμένων

προϊόντων και, μεταξύ άλλων, εν προκειμένω, μπανανών από χώρες ΑΚΕ» και ότι αυτό «αποτελεί τμήμα του εμπορικού κινδύνου τον οποίο κατά κανόνα αναλαμβάνουν οι επιχειρηματίες».

92 Έστω και αν η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποδίδει την αδυναμία ανευρέσεως εμπορικών εταίρων στο γεγονός ότι άρχισε να ισχύει το καθεστώς του 1999, ωστόσο οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν με επαρκή στοιχεία ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως αρνούμενη να δεχθεί την αίτησή τους για τη λήψη μέτρων βάσει του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93.

93 Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93 πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Επομένως, το σύνολο των λόγων ακυρώσεως και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν προς στήριξη της προσφυγής ακυρώσεως στην υπόθεση Τ-93/00 πρέπει να απορριφθούν.

94 Όσον αφορά την υπόθεση Τ-46/01, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως αρνούμενη με το από 8 Δεκεμβρίου 2000 έγγραφό της να λάβει τα αναγκαία ειδικά μέτρα βάσει του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι δυσχέρειες που συνάντησαν οι προσφεύγουσες λόγω της μεταβάσεως από το καθεστώς του 1993 στο καθεστώς του 1999.

95 Αντίθετα με τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως Τ-93/00, μετά την εξάντληση των ποσοτήτων μπανανών από τρίτες χώρες που ήσαν διαθέσιμες και την έκδοση του κανονισμού 1971/2000, οι προσφεύγουσες δεν επιχείρησαν να λάβουν για το τέταρτο τρίμηνο του 2000 πιστοποιητικά εισαγωγής για μπανάνες ΑΚΕ, αλλά κάλεσαν απευθείας την Επιτροπή στις 10 Οκτωβρίου 2000 να προβεί σε ορισμένες ενέργειες

κατά την έννοια του άρθρου 232 ΕΚ, προκειμένου να τους παράσχει τη δυνατότητα να προβούν σε εισαγωγές μπανανών από τρίτες χώρες μέχρι του ύψους της ποσότητάς τους αναφοράς. Αποδεικνύεται επίσης ότι οι προσφεύγουσες δεν επιχείρησαν να συνάψουν εμπορικές σχέσεις με προμηθευτές μπανανών ΑΚΕ προκειμένου να μπορέσουν να προμηθευτούν μπανάνες κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2000.

96 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή έκρινε, χωρίς να υπερβεί τα άκρα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως, ότι οι προβαλλόμενες από τις προσφεύγουσες δυσκολίες δεν οφείλονται στη μετάβαση από το καθεστώς του 1993 στο καθεστώς του 1999, αλλά ότι είναι ουσιαστικά εμπορικής φύσεως, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες επέλεξαν να μην προβούν σε καμία ενέργεια κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2000.

97 Κατά συνέπεια, στην υπόθεση Τ-46/01, ο λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93 είναι αβάσιμος. Επομένως, το σύνολο των λόγων ακυρώσεως και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν προς στήριξη της προσφυγής ακυρώσεως στην υπόθεση Τ-46/01 πρέπει να απορριφθούν.

Επί των αιτημάτων αποζημιώσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

98 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή επέδειξε παράνομη συμπεριφορά με επιζήμιες συνέπειες προβλέποντας με τον κανονισμό 2362/98 την ενιαία διαχείριση

των δασμολογικών ποσοστώσεων για τρίτες χώρες και τη δασμολογική ποσόστωση για τις χώρες ΑΚΕ και, ιδίως, την ενοποίηση των ποσοτήτων αναφοράς και παραλείποντας να λάβει τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες τις οποίες προκάλεσαν τα ανωτέρω. Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις περί εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας.

99 Πρώτον, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι με την έκδοση του κανονισμού 2362/98 η Επιτροπή παρέβη τον κανονισμό 404/93 και προσέβαλε τις θεμελιώδεις αρχές της ιδιοκτησίας, της οικονομικής ελευθερίας και της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

100 Δεύτερον, οι προσφεύγουσες φρονούν ότι υπέστησαν ζημία διότι δεν μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν πλήρως τις ποσότητές τους αναφοράς και τα πιστοποιητικά εισαγωγής για το τέταρτο τρίμηνο του 1999 και του 2000. Κατά την άποψή τους, η ζημία συνίσταται στο διαφυγόν κέρδος το οποίο μπορεί να υπολογιστεί βάσει της εμπορικής αξίας των πιστοποιητικών εισαγωγής από τρίτες χώρες, ήτοι 300 ιταλικές λίρες (ITL) ανά κιλό. Πολλαπλασιάζοντας το ποσό αυτό με την ποσότητα που εμφαίνεται στα πιστοποιητικά εισαγωγής που χορηγήθηκαν στις προσφεύγουσες και τα οποία δεν κατέστη δυνατό να χρησιμοποιηθούν, η ζημία ανέρχεται, στην υπόθεση Τ-93/00, σε 162 554 400 ITL. Με την ίδια μέθοδο, οι προσφεύγουσες υπολογίζουν στην υπόθεση Τ-46/01 τη συνολική τους ζημία σε 208 429 500 ITL.

101 Τρίτον, όσον αφορά την αιτιώδη συνάφεια, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, αν η Επιτροπή δεν είχε λάβει τα παράνομα μέτρα στο πλαίσιο του κανονισμού 2362/98, θα είχαν τη δυνατότητα να λάβουν τα πιστοποιητικά εισαγωγής μπανανών από τρίτες χώρες.

102 Η Επιτροπή αντικρούει τους ισχυρισμούς αυτούς.

103 Πρώτον, υποστηρίζει ότι ουδεμία παράνομη συμπεριφορά είναι δυνατό να της επιρριφθεί.

104 Δεύτερον, αμφισβητεί ότι προκλήθηκε η ζημία την οποία προβάλλουν οι αναιρεσείουσες. Διαφυγόν κέρδος θα ήταν δυνατό να υπάρξει μόνον αν οι προσφεύγουσες είχαν αποδείξει ότι οι ποσότητες μπανανών για τις οποίες ζήτησαν τα πιστοποιητικά θα τους είχαν αποφέρει κέρδος ίσο προς το ποσό των πιστοποιητικών εισαγωγής.

105 Τρίτον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ουδεμία αιτιώδης συνάφεια υπάρχει μεταξύ των δυσκολιών για την προμήθεια μπανανών ΑΚΕ και των τροποποιήσεων που επέφερε η έκδοση του κανονισμού 2362/98. Οι προσφεύγουσες θα μπορούσαν να βρεθούν αντιμέτωπες με τις ίδιας φύσεως δυσκολίες και υπό το καθεστώς του 1993.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

106 Κατά πάγια νομολογία, η θεμελίωση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας εξαρτάται από την πλήρωση ενός συνόλου προϋποθέσεων που αφορούν το παράνομο της συμπεριφοράς που προσάπτεται στα κοινοτικά όργανα, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 1990, C-87/89, Sonito κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-1981, σκέψη 16, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Οκτωβρίου 1998, Τ-13/96, TEAM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-4073, σκέψη 68).

107 Εφόσον δεν συντρέχει μία από τις τρεις προϋποθέσεις για τη θεμελίωση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, η αγωγή αποζημιώσεως πρέπει να απορρί-

πτεται στο σύνολό της χωρίς να απαιτείται η εξέταση των λοιπών προϋποθέσεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Σεπτεμβρίου 1994, C-146/91, ΚΥΔΕΠ κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4199, σκέψη 81).

108 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προϋπόθεση που αφορά την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου δεν πληρούται. Πράγματι, στην υπόθεση T-93/00, η αιτία της προβαλλομένης ζημίας οφείλεται στο γεγονός ότι οι προσφεύγουσες δεν μπόρεσαν να ανεύρουν προμηθευτές δυνάμενους να τις προμηθεύσουν με μπανάνες ΑΚΕ κατά το τέταρτο τρίμηνο του 1999. Ως προς την υπόθεση T-46/01, το διαφυγόν κέρδος για το οποίο παραπονούνται οι προσφεύγουσες πρέπει να καταλογιστεί απευθείας στο γεγονός ότι δεν επέδειξαν την οφειλόμενη επιμέλεια. Οι προσφεύγουσες δεν επιχείρησαν να λάβουν πιστοποιητικά εισαγωγής για μπανάνες ΑΚΕ για το τέταρτο τρίμηνο του 2000, υπό τις προβλεπόμενες στον κανονισμό 1971/2000 προϋποθέσεις, άπαξ εξαντλήθηκε η ποσότητα μπανανών από τρίτες χώρες. Εξάλλου, παρά τα προβλήματα που αντιμετώπισαν κατά το τέταρτο τρίμηνο το 1999, δεν επιχείρησαν να συνάψουν σχέσεις με προμηθευτές μπανανών ΑΚΕ κατά το 2000 προκειμένου να μπορέσουν να προμηθευτούν ποσότητες μπανανών κατά το τέταρτο τρίμηνο του έτους αυτού.

109 Δεδομένου ότι δεν συντρέχει μία από τις προϋποθέσεις για τη θεμελίωση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, οι αγωγές αποζημιώσεως στις υποθέσεις T-93/00 και T-46/01 πρέπει να απορριφθούν.

Επί των δικαστικών εξόδων

110 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν και στις δύο υποθέσεις, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα της Επιτροπής, σύμφωνα με το σχετικό αίτημά της.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει τις προσφυγές-αγωγές στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Τ-93/00 και Τ-46/01.

2) Οι προσφεύγουσες-ενάγουσες φέρουν τα έξοδά τους καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Τ-93/00 και Τ-46/01.

García-Valdecasas Lindh Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Απριλίου 2003.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

R. García-Valdecasas